Dan
Zamfirescu

Mircea cel Mare
În perspectiva unei comemorări

Anul 2018 care bate la uşă ne va cere tuturor un efort de rememorare a două momente încărcate de adânci semnificaţii: în ianuarie se împlinesc şase secole de când, încheindu-şi călătoria pământească, a fost aşezat în mormântul de la Cozia domnul căruia românii îi datorează în mare măsură cel de al doilea moment, a cărui aniversare de un secol va veni la sfârşitul anului: împlinirea la 1 Decembrie 1918 a marelui vis al adunării neamului românesc între hotarele aceleaşi ţări. Ţara pe care înşişi întemeietorii ei au numit-o nu Cumania, ci Ţara Românească. Este numele care apare pentru prima oară în cel dintâi document de limbă românească, *Scrisoarea lui Neacşu* din 1521.

După cum spunea Nicolae Iorga, însuşi numele dat ţării de întemeietorii ei arăta dorinţa ca într-o zi să-i adune între hotarele ei pe toţi vorbitorii limbii române. Dar ziua aceea avea să vină abia peste şase veacuri şi România Mare n-avea să ţină decât 22 de ani!

În urmă cu 98 de ani, când era dus pentru somnul de până la Învierea obştească cel ce o aşteaptă în ctitoria sa legendară de la Cozia, împrejurările omeneşti ne împinseseră în ceea ce părea să fie cea mai adâncă prăpastie în care căzusem vreodată de-a lungul mult încercatei noastre existenţe istorice. Se alesese parcă praful de secolele prin care urcasem „pe brânci” – cum zice poetul *Testamentului* – şi de cuvintele şi ritmurile marşului cu care trecuserăm Carpaţii.

Au fost şi atunci – chiar dacă n-au scris-o – unii care nu s-au sfiit să creadă că a venit sfârşitul istoriei noastre şi ieşirea din rândul neamurilor care mai au ceva de spus pe lume. Dar, ce-i drept, încă nu venise ceasul – venit însă acum – în care să ni se calculeze şi să ni se prevadă dispariţia deplină, transformarea neamului nostru în simplă amintire pentru cei ce ne vor lua locul pe meleagurile cărora două milenii am reuşit să le dăm un rost în istoria aventurii umane.

În acel teribil an, 1918, la începutul căruia l-am îngropat sub ocupaţie străină, pe malul Oltului, pe cel mai mare ctitor de istorie românească, în oceanul deznădejdii care pe unii precum Barbu Delavrancea i-a tras

în mormânt, un istoric s-a gândit să organizeze și să vorbească despre cel trecut în cealaltă viață după cea mai lungă și importantă domnie de la sud de Carpați. Și n-a fost cu siguranță un singur ins care să se gândească o clipă că el plecase la Dumnezeu să se roage pentru noi, ca până la sfârșitul acestui an al morții lui să ia ființă România Mare. S-a petrecut atunci minunea care le-a covârșit pe toate cele ce însoțiseră și ajutaseră acest neam să străbată prin atâtea încercări. Minune care a făcut din anul celei mai adânci prăbușiri, anul supremei noastre înălțări.

...este vorba nu numai de unul dintre cei mai mari conducători ai neamului românesc de totdeauna, ci de acela fără de care drumul istoriei noastre s-ar fi oprit, cum s-a întâmplat cu al statelor din sudul Dunării, înghițite în stăpânirea de o jumătate de mileniu a semilunii. Iar civilizația creștină de pe ambele versante ale Carpaților și-ar fi pierdut resursele de existență...

Dimitre Onciul, istoricul ce-și făcuse o adevărată obsesie din istoria lui Mircea I, numit de el „cel Bătrân" până când în ultimul curs ținut la Universitate avea să-l numească precum Matei Basarab, B. P. Hasdeu și A. D. Xenopol „cel Mare", a rostit la 31 ianuarie/13 februarie 1918 un memorabil discurs, tipărit imediat spre a lumina în bezna ce părea să devină stăpână peste suflete și țară. I-a fost dat să trăiască primii ani în România tuturor românilor, fiind scutit – ceea ce nu i s-a întâmplat lui Nicolae Iorga – să-i vadă prăbușirea din 1940 și din multele decenii care au urmat.

Pentru prima și ultima oară, Mircea cel Mare a fost comemorat în România, după 1 Decembrie 1918, în ziua de duminică, 15 mai 1938, când a fost prezent și Marele Voievod Mihai de Alba Iulia, viitorul rege (a doua oară!) al României, precum și o seamă de istorici: Nicolae Iorga, Ioan Lupaș, părintele Nicolae M. Popescu, alți membri ai Academiei Române, parcă presimțind că o fac pentru ultima oară. Părintele profesor Nicolae Șerbănescu, de luminoasă amintire, a consacrat acestei comemorări un amplu articol, apărut în revista *Biserica Ortodoxă Română*, CXI, 1993, nr. 1–3, ianuarie–martie, pp. 68-82 și reprodus în volumul *Mircea cel Mare – scutul Europei*, București, Editura Roza Vânturilor, 2009, pp. 679-698.

Vor trebui să treacă trei decenii pentru ca în 1986, de data asta nu sfârșitul pământesc, ci urcarea lui pe tron să fie aniversată în urma unei hotărâri venită de la stăpânirea de atunci, dar când deja se dăduse undă verde deopotrivă în Occident și la Moscova, pentru „distrugerea României" (mărturia istoricului Ioan Talpeș, transcrisă din emisiunea televizată în postfața volumului *Drama învățământului românesc de azi* de Tudor Opriș, și de asemenea cartea sa *În umbra marelui Hidalgo*, din 2009).

Pentru a evita indispoziția lui Nicolae Ceaușescu la supranumele „cel Bătrân", s-a recurs atunci de către cei ce au fost implicați în acest ultim omagiu oficial adus domnului român, la o stratagemă: părintele Ciprian

Zaharia, starețul mănăstirii Bistrița din Moldova i-a solicitat scriitorului Fănuș Neagu un articol în care să ceară revenirea la supranumele Mircea cel Mare, folosit prima oară într-un document al lui Matei Basarab și de istoricii B. P. Hasdeu și A. D. Xenopol, dar și în celebra poezie a lui Dimitrie Bolintineanu *Mircea cel Mare și solii*, și chiar într-o serie de timbre din vremea lui Carol al II-lea. Cum genialul scriitor era vestit pentru înclinațiile lui oenologice, părintele Ciprian Zaharia i-a promis ca drepturi de autor un butoi cu zece vedre de vin de Cotnari. Ceea ce neuitatul și marele nostru scriitor a primit neîntârziat.

Articolul s-a publicat pe prima pagină în revista „Luceafărul" nr. 15 din 12 aprilie 1986 și a fost înmânat imediat lui Nicolae Ceaușescu de Ștefan Andrei, chiar în ședința Comitetului executiv, unde și cu solidarizarea lui Nicu Ceaușescu s-a luat hotărârea aniversării celor 600 de ani de la urcarea pe tron a lui „Mircea cel Mare".

S-a petrecut atunci un fenomen neașteptat: o seamă de persoane, inclusiv istorici, s-au opus adoptării acestui supranume. Ei au câștigat de partea lor pe Elena Ceaușescu, obligându-i în ultimul moment pe Ion Pătroiu (care îngrijea volumul omagial de la Academia Română) să-i schimbe titlul pe copertă în *Marele Mircea Voievod* (dar în volum a rămas tot Mircea cel Mare). A circulat după aceea, și s-a încetățenit la neștiutori, legenda că fostul dictator l-ar fi „rebotezat" pe voievod. Istoria reală este aceasta.

Este evident că se încearcă acum anularea rezultatelor dobândite de o întreagă echipă pentru repunerea în drepturi a tuturor adevărurilor întoarse pe dos, iar acum și acoperite de ignoranța intenționată.

De atunci au trecut 30 de ani și n-a mai existat nicio aniversare oficială închinată voievodului, ci numai ceea ce s-a realizat la Cozia, la slujbele de pomenire din fiecare ianuarie, unde au fost invitați și istoricii care au binevoit să participe la simpozioanele organizate acolo.

Nu s-a mai publicat niciun volum, cu excepția celor trei editate de Roza Vânturilor în 1995 cu sprijinul domnului George Constantin Păunescu, închinate împlinirii a șase secole de la victoria de la Rovine din 17 mai 1395. În anul 2000 s-a publicat de Editura Publiferon teza de doctorat a istoricului Alexandru V. Diță, *Mircea cel Mare – între realitatea medievală și ficțiunea istoriografică modernă* (București, 2000), și în 2009 volumul *Mircea cel Mare – scutul Europei*, cu șase autori, primul fiind Fănuș Neagu și articolul citat din „Luceafărul".

Anul trecut, în numărul 929 din 9-15 iunie 2015, publicația pitești eană *Săgetătorul. Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul"* a rezervat o pagină întreagă articolului *Argumente pentru canonizarea domnului Țării Românești Mircea cel Mare. Scrisoare deschisă adresată Înaltpreasfințitului Părinte Varsanufie,*

Arhiepiscopul Râmnicului, în care am făcut cunoscută încredințarea „ascultării" de a înfățișa argumentele ce susțin inițiativa Arhiepiscopiei Râmnicului, personal a Înalpreasfinției Sale, Arhiepiscopul Varsanufie, de a începe demersurile pentru canonizarea ctitorului de la Cozia.

Paginile de față sunt o continuare, între timp dovedită necesară de apariția în primul număr din 2016 al revistei „Historia", sub semnătura Marius Diaconescu, a unui articol intitulat *Mircea cel Bătrân dincolo de mituri*, articol în care s-a încercat pentru marele public necunoscător demolarea a ceea ce s-a reușit de-a lungul acestor trei decenii de eforturi pentru lămurirea multiplelor probleme care i-a preocupat pe istorici timp de peste un secol. Acest articol este un cumul de neadevăruri care l-au împins pe autor la obligația asumată față de comanditari de a servi ceea ce Dinu Săraru numea în articolul din cel mai recent număr al revistei *Clipa* „Jupuirea bronzului de pe statui".

A devenit un imperativ categoric al ceasului de față demararea, sub auspiciile Bisericii și în mod special sub patronajul Arhiepiscopiei Râmnicului de unde ne veghează cel ce se odihnește doar cu țărâna în mormântul de la Cozia, a unui efort colectiv care să facă din comemorarea din ianuarie 2018 prilejul restaurării icoanei istorice a lui Mircea cel Mare...

Este evident că se încearcă acum anularea rezultatelor dobândite de o întreagă echipă pentru repunerea în drepturi a tuturor adevărurilor întoarse pe dos, iar acum și acoperite de ignoranța intenționată.

A devenit de aceea un imperativ categoric al ceasului de față demararea, sub auspiciile Bisericii și în mod special sub patronajul Arhiepiscopiei Râmnicului de unde ne veghează cel ce se odihnește doar cu țărâna în mormântul de la Cozia, a unui efort colectiv care să facă din comemorarea din ianuarie 2018 prilejul restaurării icoanei istorice a lui Mircea cel Mare, începând cu însuși numele său și cu înlăturarea negrului de fum așezat din varii motive, nu totdeauna voite, asupra acestei icoane.

Fiindcă este vorba nu numai de unul dintre cei mai mari conducători ai neamului românesc de totdeauna, ci de acela fără de care drumul istoriei noastre s-ar fi oprit, cum s-a întâmplat cu al statelor din sudul Dunării, înghițite în stăpânirea de o jumătate de mileniu a semilunii. Iar civilizația creștină de pe ambele versante ale Carpaților și-ar fi pierdut resursele de existență, oprindu-se și ea acolo unde ajunsese atunci Baiazid Fulgerul (sau Trăsnetul), care a trecut Dunărea cu cea mai mare armată după cea a Romei imperiale. Dar a fost obligat de români să o treacă înapoi „fără vad", cum stă scris în *Letopisețul Țării Românești*.

Victoria de pe Argeș, din 17 mai 1395, a hotărât tot cursul ulterior al evenimentelor, pentru patru secole, și modul cum autorul articolului din *Historia* a făcut să apară în scrisul său această realitate incontestabilă, a fost din păcate ca într-o oglindă de bâlci.

S-a dovedit că a fost nevoie de o jumătate de secol de eforturi spre a ajunge de la negativismul absolut al lui Demostene Russo și P. P. Panaitescu, la canonizarea din 2009 a Sfântului Voievod Neagoe Basarab. Dar să sperăm că cei 30 de ani care s-au scurs din 1986 până acum nu mai au nevoie de încă două decenii. Și mai ales că ofensiva „ștergerii bronzului de pe statui" nu va avea mai mult succes decât ceea ce s-a pus la cale încă din 1985 și i s-a dezvăluit la Stuttgart istoricului Ioan Talpeș: Distrugerea României.

În calea acestui unic „program" de acțiune existent astăzi în legătură cu noi se ridică la fel ca acum șase secole în calea lui Baiazid, uriașa statură de militar, diplomat și om de stat a celui a cărui cea mai mare victorie și cel mai deplin merit rămân totuși bisericile sale, precum și faptul că i-am putut canoniza, fie și înaintea lui, pe Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt, pe Sfântul Neagoe Basarab și pe Sfântul martir Constantin Brâncoveanu cu ai săi. Adică pe voievozii care fără el n-ar mai fi existat vreodată, cum n-au mai fost împărații Bizanțului și nici suveranii Bulgariei și Serbiei.

Iar în aceste zile, când s-a pornit un adevărat uragan peste Biserică de către cei înregimentați în ordinile „marelui degradant" (cum l-a numit André Malraux pe diavol), prezența alături de noi a celui zugrăvit la Cozia cu amândouă mâinile susținând Biserica, precum un „memento" adresat tuturor generațiilor viitoare ale neamului românesc, dar cu sabia la șold, le aduce aminte și celor ce încearcă a ne face să uităm cine am fost, cine trebuie să rămânem și – după cuvintele lui Petru Rareș – cine trebuie să fim în viitor.